

YARPUZ

Edebiyat Dergisi

Yıl: 3 Sayı: 34

Aralık 2021

ISSN: 2687-2307

Fotoğraf / Yasin MORTAŞ

Yasin MORTAŞ ★ Ümit PARSIL ★ Mehmet OSMANOĞLU ★ Gülçin Yağmur AKBULUT ★ Mehmet Yaşar GENÇ
Hasan SONGÜR ★ Haşim KALENDER ★ Ercan SAĞLAM ★ Hüseyin Burak US ★ Emre KOÇ
İbrahim BİRGÜL ★ Mustafa IŞIK ★ Necati DEMİR ★ Filiz Kalkışım ÇOLAK ★ Selim ERDOĞAN
Zekeriya CAKABEY ★ Yavuz DİNÇ ★ Ayşe ARSLAN ★ Heybet AKDOĞAN ★ Akif DUT

YARPUZ

Edebiyat Dergisi

Sahibi

Halil DEMİR

Yazı İşleri Müdürü

Halil DEMİR

Editör

İlker GÜLBAHAR

Yayın Kurulu

Mehmet OSMANOĞLU

Haşim KALENDER

Mehmet GÖREN

Son Okuma

Mehmet OSMANOĞLU

Ön Kapak Fotoğrafı: Mehmet GÖREN

Arka Kapak Resmi: Ümit PARSIL

Yazışma ve Gönderi Adresi

Kale Mahallesi Elçibey Caddesi
Arma Market Yanı Kat:1 No: 24/B
Afşin/Kahramanmaraş

yarpuzedebyatdergisi@gmail.com

Yarpuz Web:

www.yarpuzedebyatdergisi.com

Facebook: Yarpuz Edebiyat Dergisi

Instagram: yarpuzedebyatdergisi

Yayın Türü: Süreli Yayın

ISSN : 2687-2307 Aylık (e-Dergi)

Yıl: 3 Sayı: 34 (Aralık 2021)

İletişim Tel: 0541 629 94 66

Eserlerin hukukî sorumluluğu yazarlarına aittir.
Yarpuz Edebiyat Dergisi'nden yapılan alıntılarda
kaynak gösterilmesi zorunludur.

* * *

Yarpuz Edebiyat Dergisi

Afşin Merkez Yayın Grubu

tarafından çıkarılmaktadır.

OTUZ DÖRDÜNCÜ YARPUZ

Kar şiirine “Karın yağdığını görünce / Kar tutan toprağı anlayacaksın / Toprakta bir karış karı görünce / Kar içinde yanan karı anlayacaksın” dizeleriyle başlayan Sezai Karakoç, şiirini “Her şeyi, beni anlayınca anlayacaksın.” diye bitirir.

Şahsına münhasır bir dünyanın sırlarını yazdıklarıyla ve yaşadıklarıyla beyaz bir ışık gibi saçan Sezai Karakoç, her ne kadar İkinci Yeni anlayışında kabul edilse de onun asıl yerini Abdülhak Hamit, Necip Fazıl ve Mehmet Akif gibi metafizik aleme dalmış şairlerin duyarlılığıyla ilişkilendirmek ve bu çizgide aramak daha isabetli olur. Çünkü o düşünce dünyası itibarıyla İkinci Yeni'nin yalnız şairidir. Şiirlerindeki metafizik derinlik, İkinci Yeni'nin uç noktalarından farklı değerlendirilmelidir.

Bir sanatçının yaşadıkları da yazdıkları kadar değerlidir. Hac meselesinde, Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı ile aralarında geçen diyalogu bilirsiniz: Kendisine, Diyanet olarak Hac teklifinde bulunulur. Sezai Karakoç, “Bana hac henüz farz olmadı.” der. Mehmet Görmez, “Diyanet olarak sizi biz hacca götürmek istiyoruz.” teklifine Karakoç, “Ben milletin parası ile hacca gitmem.” yanıtını verir. Bunun üzerine Mehmet Görmez tekraren, “Üstadım! Bu ümmeti bir Arafat manifestosundan niçin mahrum ediyorsunuz? deyince Karakoç: “Hoca! Arafat’a manifesto yazılmaya gidilmez, Vakfe’ye durmaya gidilir.” der.

Sessizce yaşadı o. Sessiz ve derin izler bırakarak. Diriliş Partisi'nin kurucusu ve başkanı olduğunu bile çoğu kimse bilmez.

Şahdamarı'ndaki **Diriliş** ışığını **Gül Muştusu**'yla yaktı. **İnsanlığın Dirilişi** için çırpındı ve **Yitik Cennet**'ine kavuştu.

Sırlarının idrakindeyiz. Makamı ali olsun yüce gönüllü şairin.

Yarpuz'un bu sayısında Ümit Parsıl, bilim, sanat ve yaratıcılık üzerine yazdı. Hasan Songür, Mustafa Işık ve İbrahim Birgül denemeleriyle, Gülçin Yağmur Akbulut hikayesiyle bu sayımıza katkıda bulundular. Akif Dut, şiirini Sezai Karakoç'a ithaf etti. Yasin Mortaş, Mehmet Osmanoğlu, Ercan Sağlam, Mehmet Yaşar Genç, Haşim Kalender, Hüseyin Burak Us, Emre Koç, Necati Demir, Filiz Kalkışım Çolak, Zekeriya Cakabey, Selim Erdoğan, Ayşe Arslan, Heybet Akdoğan otuz dördüncü sayının şairleri oldular.

Yeni sayılarda buluşmak dileğiyle...

Yarpuz Edebiyat Dergisi

Yasin MORTAŞ

SOĞURMA

uykulu irin
li ve koku
lu bir yola çıkar
mış da
israil kanı bulaşır
mış doğuya batıya

saralı bir karanlık
tâ uzaklara
kışkırtılmış bir köpek
ten kuduz
o dişleri dişil ve drakula

kan nadasına bırakılmış
bir boşluk
tan kıvılcık o aşk emiciler
un ufak
ve tilkili bir uyku
dan koparır etimizi

şüphe
siz ağırlı
bir vakit boşluğuna
saatsiz kıvrımlar ekleyen
tin tin siniz
gölge siz siniz

az gider
uz gelirsiniz evimize
kışkırtı tümcesini de bilirsiniz
o kanınızın kara ateşinde
alevler avutursunuz

ah yanar
annemin ahşap beşiği de

siz uykulu uykunuzla

ila cehenneme zümera

Ümit PARSIL

BİLİM, SANAT VE YARATICILIK ÜZERİNE

1. Bilim ve Sanatın Temel Nitelikleri

Çevremizdeki nesnel dünyaya ve bu dünyada yer alan olgulara ilişkin tarafsız gözlem ve sistematik deneye dayalı zihinsel çaba ve etkinliklerin ortak adı olan ve insanlık tarihinin en önemli eseri olan bilim ile somut nesneler yanında bazı düşüncelerin, amaçların, durum ya da olayların estetik beceri ve düş gücü kullanılarak ifade edilmesine yönelik yaratıcı insan etkinliği olan sanatın ilişkisi kültür tarihinin en önemli ve ilginç konularından birini oluşturur.

Ancak hemen belirtmek gerekir ki bilimin içeriği hiçbir zaman insanların etkinliği içinde sınırlı değildir. Çünkü bilim yaratıcılıktır. Keşfettiği her noktadan ileri amaçlar arayan sonsuz bir insanlık serüvenidir. Dogmaların içinde kalmadan aklın eleştirisel sınavından geçmemiş hiçbir düşüncenin içinde yer almadığı insanlığın ortak bir eseri.

Keşfedip anladıkça insana sonsuz bir doyum ve haz veren bilim ile sanat arasında içten içe sanki gizli bir bağ vardır. Temel bilimler veya mühendislik bilimlerinde çalışan gerçek bir bilim adamının ortaya koyduğu bir yasanın kendisine verdiği doyum ve haz ile yarattığı sanat eseri karşısında bir sanatçının duyduğu doyum ve hazzın benzerlikler taşıdığını düşünüyorum. Nasıl ki bilimde kandırmaca ve yalanla bir yere varılamazsa sanatta da aldatmacanın yeri olamaz. Aslında bilimdeki gerçeği aramanın sonsuz insanlık serüvenini çevreleyen her türlü maddesel ve düşünsel öğeler arasındaki bütünlüğü görmenin yolu olan bilim, kendi içinde bilim ahlakı denen çok önemli bir öğeyi barındırır. Bilimdeki gerçeklik ölçütleri art niyetlerle zedelenmemelidir. Diğer yandan sanat; sanatçının etrafta gördüklerini, duyduklarını, okuduklarını insanlarda uyandırdığı durumlarla gerçeğe ulaşmanın, onu aramanın yollarını bulmaya çalışan ve bu yolla önce kendisini daha sonra da dünyayı daha iyi tanımasını sağlayan bir uğraşı alanıdır.

Gerçek anlamda bir bilim adamı, kendi kişiliğinden tamamen bağımsız olarak yapıtını oluşturur. Ortaya koyduğu yasa veya önermelerde kendi kişiliğini yansıtan hiçbir öğe yoktur. Kuvvet, ivme ve kütle arasındaki bir bağıntı da veya statik kassal çalışmaya ait ampirik formüllerde bunları ortaya koyan kişilere ait hiçbir nitelik yoktur. Oysa sanat yapıtı, bilimsel bir yapıttan çok daha fazla insanla ilgilidir. “insaniçi”nin estetik yolla dile geti-

rilmesidir. Bir bilimsel yapıtta, elde edilen sonuçların çok çeşitli şekillerde ifade edilebilir olmasına karşın bir sanat yapıtında bütünü oluşturan hiçbir öğeyi değiştirebilmek olanaklı değildir. Örneğin bir şiirdeki tek bir sözcüğü değiştirmek bile olanaksızdır. Böyle bir davranış şiirdeki anlam yükünü bozacağı gibi böyle bir şeye şairden başka hiç kimsenin hakkı da yoktur. Çünkü gerçek anlamdaki bir şiir; bir bakıma sözcüklere, sahip olduklarından çok daha güçlü estetik anlamlar da yükleyen bir yapıttır.

Ayrıca sanatın, bireysel ve toplumsal gelişme/ilerlemeye doğrudan katkıda bulunmak gibi bir endişesi de yoktur. Tıpkı bilimin insancıl olmak veya olmamakla hiç ilgilenmemesi gibi. Ancak elbette ki toplumların da bilim ve sanata en önemli yeri vermeleri gerekiyor. Çünkü toplumsal yaşamda bilimsel düşünceyi benimsememiş ve sanata gereken önemi vermemiş toplumlar; hâlâ ortaçağın karanlık dogmaları içinde sonsuz bir oyalanmanın, us dışı söylemlerin akışı içinde uluslararası rekabet alanında daha da geriye düşerler.

Her sanat yapıtı aslında kendi içinde bir kurallar dizgesine sahiptir. O kuralları ortaya koyan ise sadece yapıtı yaratan sanatçının kendisidir. Teker teker alındığında her öğesi sıradan olan bir sanat eseri, sanatçının elinde adeta canlanır ve öğelerindeki tüm anlamları aşan bir yücelik kazanır. Burada sezgi ve yaratıcılık mantıksal olana galip gelir.

Bilimde estetik, sanattan farklı olarak kanımca karmaşık olanı sanat yapıtları karşısında duyduğumuz haza benzer şekilde yalın olana indirgeyebilmelidir. Burada ifade edilen yalın sözcüğünü basit anlamda alamamak gerekir. Buradaki yalınlık her büyük ve güzel söylem ve ifadedeki karmaşıklıktan arınmış güzelliştir. Ancak bazı sanat eserlerindeki estetiği keşfedebilmek gibi bilimsel bulgulardaki estetik çizgiyi yakalamak da belli bir artyetişimi gerekli kılar.

Bilimsel yöntemlerle elde edilen kuramlar, ne denli genel geçerliliğe sahipse, kapsadığı bağlamlar da o derece anlamlı ve zengin olur. Doğaldır ki bir kuram, tüm iç çelişkilerden arınmış, kendinden önceki kuramların açıklayamadığı birçok olguyu açıklayabilen ve bütün mantıksal soruları karşılayabilen bir nitelikte olmalıdır. Buna karşılık bir sanat yapıtında “neden?” sorusunun anlamı yoktur. Bu sorunun cevabı sanatçının belki kendisinin de gizemini bilmediği iç dünyasında yatar. Her sanat eserinin kurallar dizgesi o sanatçıya özgüdür.

Nasıl ki bir bilimsel çaba, uğraşı alanına giren değişken ve parametreler arasındaki ilişkiyi içsel bir birlik içinde açıklamaya çalışıyorsa, bir sanat eseri de sanatçının yaratıcı kişiliği ile kendisini saran dünya arasında meydana gelen etkileşimle bir uyum yaratmaya çalışır.

Bilim ve sanat bir bakıma, bizi çevreleyen kargaşadan şiir tadında güzellikler çıkarmanın insana haz veren iki ayrı yanındır demek, sanırım yanlış olmaz. Bilim adamı da; sanatçı da öğeleri kargaşadan kurtarmak, onlara bir uyum kazandırmak ve daha sonra onları dış dünyaya taşımak görevlerini üstleniyorlar. Bilim ve sanat felsefeleri bu konuda yolumuzu aydınlatabilir.

Bilim ile sanat arasındaki bir diğer benzerlik de, bilimde gözlenen olgulardaki doğrudan gerçekliğin gerisine uzanabilme özelliğidir. Böylelikle bilimin, sağduyunun ötesine geçip onu aşma niteliği ortaya çıkmaktadır. Tıpkı sanatta doğal gerçekliğin ötesine geçip sanat yoluyla onu başka türlü algılama ve ifade etme gibi.

Sanat ve bilimin koşutluğunun ulusal ve uluslararası düzeyde ne ölçüde gerçekleştiği günümüzde daha önceki zamanlara göre oldukça belirsiz diye düşünüyorum. Oysa ki Rönesans'ta bilimle sanatın birlikte yükseldikleri bir döneme tanıklık ediyoruz.

II. Bilim ve Sanatta Yaratıcılık

Yaratıcılık kelimesi pek fazla kullanılan bir kelime değildir. Bununla birlikte, buluş, icat, yenilik, özgünlük vb. gibi kelimelerin daha çok kullanılması, yaratıcılık kavramını tam ifade edememektedir. Bu kelimeyi daha dikkatli kullanmamızda üç sebep olduğu söylenebilir: Birincisi, bu kelimenin Allah'a ait "yaratmak" kavramını çağırıyor olmasındaki rahatsızlık duygusu; ikincisi, bu kavramın büyük bilim adamı ya da sanatçılara has bir ayrıcalık olarak algılanması; üçüncüsü ve belki de en önemlisi, birçok davranışımızı sonradan öğrenebildiğimizi düşünürken, yaratıcı yeteneğimizin doğuştan gelen bir beceri olarak kabul edilmesi.

Her üç yaklaşım da elbette doğru değildir. Hiçbir zaman yaratıcılık kavramıyla, Allah'a ait olan yoktan var etme anlamındaki "yaratıcılık" kastedilmemektedir. Nasıl ki, "Allah bilir" derken "bilmek" kelimesiyle günlük hayattaki "bilmek" kavramı kastedilmediği gibi, "yaratıcı düşünce" ya da "yaratıcı davranış" kavramlarıyla da tanrısal yaratıcılık kastedilmemektedir. Büyük bilim adamları veya sanatçıların yaratıcı olmaları, diğer insanların yaratıcı olmadıklarını göstermez. Yaratıcılık, kişiye ve şartlara göre değişik derece ve boyutları olan bir düşünme biçimidir. Nasıl ki mantıksal kurallar öğrenilebilir ve zamanla geliştirilebilirse, yaratıcı yaklaşımlar öğrenilebilir ve geliştirilebilir.

Yaratıcı davranış biçimi, insanların en çok ihtiyaç duydukları bir özelliktir. Yaratıcı olmayan toplumlar, milletler mücadelesinin her alanında yenik duruma düşme

tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Sürekli değişen dünyada her alandaki yeni ihtiyaçlar, karşılaşılan problemler, insanı yaratıcılığa zorlamakta ve yeni çözümler üretmeye yöneltmektedir. Yaratıcılık; sadece şanslı birkaç kişiye tanınmış bir güç olarak düşünülür. Halbuki yaratıcılık; birkaç seçkin kişinin ayrıcalığı olmayıp, ihtiyaç duyan her insanın başvuracağı çok önemli bir davranıştır.

Yaratıcı kişi, sade insanların sandığı gibi ne tanrısal bir varlıktır, ne de psikotik. Yaratıcı kişiyi farklı yapan özellik, nitel değil yalnızca niceldir. Her insanda var olan yaratma potansiyeli, hayata geçirilebilir, aktif edilebilir. Bunun için gerekli olan şey, gerekli ortam ve şartların hazırlanmasıdır.

Yaratıcılık, değişik alanlarda ve değişik yoğunlukta, her insanda var olan bir özelliktir. Bu sebeple, kesin bir dille, bazı insanlar yaratıcıdır, bazıları değildir denemez. Her insan az ya da çok yaratıcı davranış sergileyebilir. Kişilerdeki bu yaratıcı davranış farklılıkları, kalıtıma, kültür ortamına, eğitim ve öğretime bağlı olup, yaratıcı düşünce ve davranışlardaki yoğunluk bu faktörlere göre değişir.

Araştırmalar, yaratıcılığın, öğrenmenin önemli bir boyutu olduğunu göstermektedir. Yaratıcı düşünme, bilginin kazanılması için hayatî öneme sahiptir. Yaratıcılığın gelişimine elverişli çevreler, çocukların öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirmelerine yardımcı olur ve öğrenmeyi eğlence haline getiren etkili "güdüleyiciler" niteliğini taşır.

Yaratıcılık, bireylere çekici gelen "sihir, deha, üstün yeteneklilik vs." gibi çoklu kavramları çağrıştıran bir kişilik özelliği olarak bilinmektedir. Ancak, yaratıcılık konusunda bilimsel çalışmalar oldukça yenidir. Yaratıcı düşünce ile ilgili sistemli araştırmalara 1960'lı yıllarda başlanmıştır. Literatüre bakıldığında zaman, birçok araştırmacının konuya yaklaşımlarında ilgi ve / veya güdü (motiv) üzerinde durdukları görülür. Bilim adamları yaratıcılığı, kişilere olağan olarak dağıtılmış bir özellik, bir yetenek, duygusal bir süreç ve yaşam biçimi olarak değerlendirmişlerdir. Bu uzmanlar tanımlarında, bilimde yenilik, güzel sanatlarda değişik eserler, endüstride yeni buluşlar ve orijinal görüşlere yol açan noktalar üzerinde durmuşlardır.

Yaratıcılığa ilişkin literatür, üç farklı yönde gelişmektedir. Bunlardan birincisi, yaratıcı kişiliği ya da bireyi tanımlama olarak ortaya çıkmaktadır. Guilford'un bilişsel alanla, Mac Kinnon'un kişilikle, Dunnette, Gough ve Torrance 'ın ise kavrama ile ilgili araştırmaları yer almaktadır. İkincisi, örgütsel faktörlere ilişkin olarak gelişmiştir ki bu araştırmalarda, "hangi faktörlerin yaratıcılığı artırdığı ya da ketlediği belirlenebilir mi?" sorusu üzerinde durulmuştur; üçüncüsünde ise, eğitim ve geliştirmeye yönelmiştir. "Bireyler, içsel yaratıcılıklarını kullanabilmeleri için yetiştirilebilir mi? Onlar böylece daha yaratıcı yapılabilir mi?" soruları ile yola çıkmıştır. Osborn, Parnes, Gordon, Prince, bu hareketin öncülerindendirler. (www.gizemlikapi.com)

Kavramlar ve Tanım

Yaratıcılık kavramının Batı dillerindeki karşılığı “kreativitaet, creativity”dir. Latince “creare” kelimesinden gelir. Bu kelime, “doğurmak, yaratmak, meydana getirmek” anlamındadır (San, 1985).

Günümüzde yaratıcılık, sanatta olduğu kadar, bilim ve teknikte de önem kazanmıştır. Bu sebeple son yıllarda yaratıcılık, bilim adamlarının tanımlamaya çalıştıkları bir kavram olmuştur. Psikoloji alanında yapılan çalışmalar ve bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar, kavram ve tanım hakkında yeni değerlendirmeler ortaya koymuştur. Ancak yine de yaratıcılık, psikoloji alanının tanımlanması zor kavramlarından biridir. Yaratıcılığın, her alanda ve herkes tarafından bir davranış biçimi olarak sergilenebileceği düşüncesinin belirlenmesi, kavramı tanımlama konusunda çeşitliliğin oluşmasına sebep olmuştur.

Pek çok araştırmacı yaratıcılığı tanımlamaya çalışmış; kimisi yaratıcılığı bir sezgi süreci olarak benimsemiş, kimisi ölçüm ve kişilik üzerinde durmuştur. Bu tanımlamalar daha çok, tanımlamanın yapıldığı alanlara göre değişiklikler göstermektedir.

Yaratıcılığın tanımlanmasında diğer bir inceleme şekli de süreç üzerinde durularak geliştirilmiştir. 1926’da Wallas, yeni beliren bu düşünceyi;

- a) hazırlık,
- b) tasarım/kuluçka,
- c) düşünce geliştirilmesi, aydınlanması
- d) gerçeklik denetimi evrelerine ayırmıştır.

Harmon’a (1956) göre yaratıcı süreç, ortaya yeni bir şey çıkaran herhangi bir süreçtir. Bu, bir fikir, bir nesne, yeni bir biçim ya da eski öğelerin değişik bir düzenlemesi olabilir.

Harris (1959) ise, yaratıcılık sürecini altıya ayırır:

- a) gereksinmeyi gerçekleştirme,
- b) bilgi toplama,
- c) etraflıca bir konu üzerinde düşünme,
- d) çözümler hayal etme,
- e) gerçekliğini tespit etme
- f) düşünceleri işleme çevirme.

Süreç yaklaşımını vurgulayanlar arasında ressam, edebiyatçı, heykeltıraş, müzisyen gibi sanata yönelik kişiler görülmektedir. Yaratıcı kişi yaratıcılık sürecinde, davranışları konusunda içten bir anlayış ve sezikle, kendine özgü yeteneğini arttıracak bilgeliği elde eder. Bu görüşe göre, yaratma anındaki psikolojik düşünce yapısı ve çerçevesi en iyi ölçüt olarak kabul edilmektedir.

Ölçüm yöntemini uygulayanlar arasında en başta Guilford anılabilir. Guilford, dar anlamda, yaratıcı kişilere özgü olan niteliklerin incelenmesini önerir. Yaratıcı yetenekler, o kişinin söz konusu etmeye değer bir yaratıcılık ortaya çıkarıp çıkaramayacağını belirler. Guilford, yaratıcılığın bilişsel yetenek türlerinin oluşturduğu testlere yansıdığına inanır. Bu testler, uygulamalarda kişinin o konudaki yetersizliğini ortaya çıkarır (Yavuz, 1996).

Yaratıcılığın bilimsel incelenmesinde kişilik kavra-

mının önemli bir yeri vardır. Bu araştırmalar; yaratıcı davranışta güdülenmenin incelenmesi ve yaratıcı kişilerin yaşam biçimlerine ait özellikleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Birincisi, yaratıcı davranışın, kişinin çevresiyle olan ilişkilerinde kişinin tüm yetenek güçlerinin gerçekleşmesini sağlayan bir oluşum görüşü; ikincisi ise, bastırılmış ya da kişinin kabullenemeyeceği tepilerin etkisinde yer alan yan ürün oluşumu, görüşüdür. (Yavuz, 1996). Aktüel yaratıcılık ve potansiyel yaratıcılık ayrımına giden Lowenfeld’e göre ise yaratıcılık, bireylerin değişken miktarlarda sahip oldukları ve durumlara bağlı olarak az çok ortaya çıkmaya elverişli bir tür özelliktir. Bir başka deyişle, kendini göstermek için uygun koşullarla karşılaşması gereken kişide bulunan bir potansiyel güç söz konusudur. Çok sayıdaki yaratıcılık testlerinin ortaya konmasının kökeninde de aynı görüş bulunur. Çeşitli teorik yaklaşımlar da bu yönelişten esinlenirler ve onu rafine ederler (Rouquette, 1994).

Görüldüğü gibi yaratıcılık alanındaki geçmiş ve günümüzdeki sistemli araştırmalar, yaratıcılığın ne kadar karmaşık ve bir o kadar da tanımlanması zor bir kavram olduğunu ortaya koymaktadır. Bilim adamları yaratıcılıkla ilgili olarak, doğuştan getirdiğimiz ve her kişiye normal olarak dağıtılmış bir özellik, bir yetenek olduğu konusunda birleşmektedirler. Bu sebeple yaratıcılık, kişilerin günlük hayatta karar verirken, yorum yaparken, her an kullandığı gerçek bir kaynaktır.

Tanım denemeleri ve tartışmaları 1950-1985 yılları arasında kesintisiz devam etti. Son zamanlarda yaratıcılığı, tahlil ve arşiv çalışmalarından elde edilen verilere dayanan zihinsel süreçler veya kişilik özellikleriyle tanımlamak yerine, ortaya çıkan özel davranışların sonuçlarına(ürüne), bu özel davranış alanlarıyla ve yaratıcılık konusuyla ilgili olan kişilerin verdiği hükümlere bağlama eğilimi, literatüre hakim olmuş gibidir.

Yaratıcılık üzerinde önemli araştırmalar yapmış olan Torrance, yaratıcılığı şöyle tanımlamaktadır: “Sorunlara, bozukluklara, eksik bilgilere, kaybolmuş unsurlara, uyumsuzluklara karşı duyarlı olma; zorluğu tanıma, çözümler arama, tahminler yapma ya da yeni varsayımlar kurma, bunları değiştirme veya yeniden deneme ve sonuçlarını inceleme” (Haensly ve Reynolds, 1989). Yaratıcılık İnsanın sosyal, manevî, estetik, bilimsel ve teknolojik değeri olduğu kabul edilen yeni fikirleri, görüşleri, buluşları veya artistik objeleri üretme kapasitesidir.

Barlett’in “ana yoldan ayrılma, deneye açık olma, kalıplardan kurtulma” şeklindeki yaratıcılık tanımlamasının yanı sıra, daha çok sanat alanındaki yaratıcılık üzerinde duran Read, yaratıcılığı “Önceden biçimi ve hiçbir yüzü olmayan bir şeyin varlık kazanması.” şeklinde tanımlamaktadır. Landau’nun yaratıcılık tanımı ise şöyledir: “Daha önce kurulmamış ilişkiler arasında ilişkileri kurabilme, böylece yeni bir düşünce şeması içinde, yeni yaşantılar, deneyimler, yeni fikirler ve yeni ürünler ortaya koyabilme becerisi”(San, 1985).

Dikkat edilirse, hangi tür tanım olursa olsun, her

tanımın içinde “yeni” ya da “yenilik” gibi kavramların ortak olarak kullanıldığı fark edilecektir. Öyleyse yaratıcılık, bilinenin, alışılmış ve kalıplaşmış olanın tam karşıtı olan bir davranış biçimi ya da düşünme sürecidir. Bu süreçte bilinene, tekrara, alışılmışa, kurallara ve sınırlara yer yoktur.

Yaratıcılık bir düşünme biçimidir ve hayal gücü ile çok yakın ilişkisi vardır. Yaratıcılık tüm duygusal ve zihinsel etkinliklerde, her türlü çalışma ve uğraşın içinde vardır. Yaratıcı yeti, insan yaşamının ve gelişiminin tüm yönlerinin temelini meydana getirmektedir. “Ana yoldan ayrılma, deneye açık olma ve kalıplardan kurtulma” yaratıcılığı tanımlamada kullanılan anahtar kavramlardır.

Yaratıcılık bazen “akıcı düşünme yeteneği” olarak tanımlanmaktadır. Yaratıcılık; her düzeyde var olan, insan yaşamının her evresinde ortaya çıkan bir yeti, gündelik yaşamdan bilimsel çalışmalara kadar uzanan alanda yapıtların ortaya çıkmasına neden olan süreçlerin bütünü ve ayrıcı tutum ve davranış biçimidir.

Yaratıcılıkta “eş ve zıt anlamlar birlikte düşünme” vardır. “Verileri akıllıca düzenleme, esnek yaklaşımlarla problemi çözme” ve “ortaya özgün bir ürün koyma” yaratıcılıktır. Torrance yaratıcılığı; “sorunlara, aksaklıklara, bilgi eksikliklerine, kayıp öğelere çözüm arama ve kestimde bulunmak” olarak tanımlanmaktadır.

Torrance’nin tanımı problem çözme süreçlerini yansıtmaktadır.

İnci San yaratıcılığı; “bilinen şeylerden yepyeni bir şey çıkarmak, yeni özgün bileşime varmak, bir takım sorunlara yeni çözüm yollar bulmak” olarak tanımlar (San, 1985). Bu tanım, Bode’nin tanımıyla benzerlik göstermektedir.

Bilinen şeyleri, icatları, konstrüksiyonları yeni bir biçimde kullanmak, birbirleriyle şimdiye kadar olduğundan daha başka bir biçimde birleştirmektir.

Landau ise yaratıcılığı; “Daha önceden kurulmamış ilişkiler arasındaki ilintileri kurabilme, böylece yeni bir düşünüş şeması içinde, yeni yaşantılar, deneyimler, yeni ve özgün düşünceler ve yeni ürünler ortaya koyabilme yetisi” olarak tanımlar. Yaratıcılık, her psikolog ve düşünür tarafından değişik anlamlara gelecek şekilde tanımlanmıştır.

Psikoanalitik yaklaşımlara göre yaratıcılık, içgüdüsel dürtülerle atılganlığın ürünüdür. Bu tür davranışlar, kişinin iç çatışmaları ve saldırgan enerjisinin toplumca benimsenen ürünlere dönüşmesiyle ortaya çıkar.

İnsancıl yaklaşımlara göre; Yaratıcılık insanın istedik davranışlarından birisidir ve her insan bu özelliklerle doğar. Her insan uygun ve yeterli koşullar, zaman sağlanırsa, yaratıcı ürünler ortaya koyabilir. Çatışmalar, olumsuz tutumlar ve ceza, yaratıcılığı engelleyebilir.

Çevresel yaklaşımlar ise yaratıcılığı, öğrenilmiş bir davranış olarak tanımlarlar. Bu tür davranışlar problem çözmede daha belirgindir. Çevre yani eğitim ortamı yaratıcı davranışı destekler nitelikte düzenlenmelidir.

Bilişsel yaklaşımlara göre; Yaratıcılıkta eş ve zıt anlamları birlikte düşünme vardır. Bundan sonra verileri akıllıca düzenleme, esnek düşünerek problemi çözme ve bütün bu sürecin sonunda ortaya özgün bir ürün koyma yaratıcılıktır.

Tüm bu verilerden hareketle yaratıcılık; hem bir süreç, hem de ürün olarak ele alınabilir. Süreç kısmı akıl yürütme yollarıyla işlem basamaklarını içerir. Bu işlem basamakları genellikle;

- Sorunun ayırdına varma ve onu sınırlama
- Çözüm için denenceler kurma
- Sonucu bulma
- Kabul, ret ya da onarma olarak bilimsel yaratıcılıkta ele alınabilir.

Sanatsal yaratıcılıkta bu basamaklardan daha farklı bir yol izlenir. Düşünsel yaratıcılıkta ise hem bilimsel, hem de sanatsal yaratma yolları iç içedir.

İster bilim, sanat, isterse düşüncede olsun yaratıcı etkinlikte akıl yürütme yolları, duyuşsal ve kültürel özellikler birlikte sentezlenir.

Bu bağlamda yaratıcılık bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve algısal alanların kesiştiği en üst düzeyde bir davranış olarak düşünülebilir. Nitekim bilişsel alanın sentez, duyuşsal alanın kişilik ve devinişsel alanın yaratma basamakları, yaratıcı davranışların olduğu basamaklardır. Bu basamaklar birbirinden kopuk değil iç içedir.

Çok boyutlu düşünen bir zihnin ürünü olan yaratıcılığa bilim, sanat çevrelerinin yaklaşımları farklıdır.

Bilim adamlarına göre; Yaratıcılık akıl yürütme, buluş yapma ve sorun çözmedir. Bu bağlamda yaratıcılık süreçten çok sonuçla ilgilidir.

Sanatçılar için yaratıcılık, estetik öğeler içeren özgün bir bütünlük yaratmaktır. Burada yaratıcılık; iç duyumsama ile dış etmenlerin birleşip dışa vurduğu bir süreç olarak ele alınır. Sonuç ise sanat yapıtıdır. Matisse “Her gerçek yaratma içten gelir, bunu dışarıdan bir takım malzeme ile besleriz. Bu, sanatçının yalnız kendisinin yer aldığı ve yavaş yavaş dış dünyayı içine sindirdiği bir süreçtir” der.

Psikanalistler ise yaratma olayını bilinçaltının dışavurumu olarak tanımlarlar. Eğitimcilerin yaratıcılığa yaklaşımları; araştırmacı, özgür düşünen, soru soran, uygulayıcı olmayan insan yetiştirme yönündedir. Çünkü eğitimden beklenen de soru soran, tartışarak düşünen, akıl yürüten, sorun çözen insan yetiştirmektir. (Kırıçoğlu, 1991)

Yaratıcılıkla ilgili araştırmalarda bulunan Conrad, her insanın bir ölçüye kadar yaratıcı olduğunu belirtmektedir. Ona göre insan ne denli akıcı düşünme yeteneğine sahipse o denli yaratıcıdır. Bu bağlamda akıcılık, düşünme zenginliğini içermektedir.

Guilford da akıcılık kavramı üzerinde durmuş; sözcüklerle ilgili akıcılık, çağrışımlarda akıcılık, düşünsel akıcılık, anlatımsal akıcılık gibi sınıflamalar yapmıştır (San, 1977)

Guilford’agöre beş zihinsel işlem sınıfı yaratıcılıkta rol oynamaktadır;

Bilişsel düşünme

Bellek
Eleştirel düşünme
Yakınsak düşünme
Iraksak düşünme

Zekanın bir yüzü, kazanılmış bilgiler, belleği kapsar; bunların verileri, yakınsak ve iraksak düşünme tarafından işlenir ve sonuca götürür. Iraksak düşünme etkeni yaratıcılığı en yakın olanıdır.

Yakınsak ve iraksak düşünme arasındaki ayrım şöyle açıklanmaktadır;

“Yakınsak ya da klişeleşmiş düşünme; beklenen, belirlenmiş uylasımıcı(konvensiyonel) ve olağan yanıtlara yöneliktir. Önüne çözülmesi için önceden belirlenmiş, ölçülenmiş (normlaşmış) yöntemlerden yararlanabilecek türden sorunlar çıkınca etkinlik kazanır. Bu düşünmede verimli sonuçlara, az çok özgün birleşimlere varılabilir ama yaratıcılığın asıl dayandığı düşünme biçimi iraksak düşünmedir.

Iraksak düşünme, önceden hiçbir şeyin belirlenmemiş olduğu, türlü doğrultularda özgürce yol alan düşünmedir. Çözülecek sorunu keşfederek çözüme varmak için hangi evrelerden geçeceğini, hangi adımları atacağını önceden bilmeden, yeni ve özgün düşünüyü, çözümünü ortaya koymaktır” (Kırıoğlu, 1991)

Iraksak düşünme biçimi; sorunlara şifahi çözümlerin ötesinde yaklaşarak, özel bilişsel yorumla oluşan düşünme biçimidir. Farklı ürünler ya da düşünceler yaratma davranışı, tekdüzelikten uzaklaşan düşünme biçimleri kurmadır. Yakınsak düşünme biçimi, bir tek doğru yanıt ve geçerli çözüm olabileceği üzerinde düşünerek, sorunların çözümünde bilinen belli yanıtlardan seçilmiş yanıtlar verir. Buna göre iraksak düşünme; bilişsel etkinliğin farklı bir boyutunu oluşturmaktadır. Iraksak düşünen kişilerin sahip olduğu algısal ve düşünsel süreçler kontrollü ama geleneksel değildir. Özgür, etkin ve canlılık doludur, düş dünyaları zengindir.

Guilfortf’a göre iraksak düşünme için sekiz temel yetenek şöyle sıralanmaktadır;

1. Probleme ve problem durumuna duyarlı olma.
2. Düşüncelerde akıcılık gösterebilme ya da çok sayıda işe yarar fikir üretme
3. Alışılmışın dışında özgün ancak işlevsel fikirler üretebilme
4. Bir fikirden diğerine rahatlıkla geçebilme
5. Sentez yeteneğine sahip olma
6. Analiz yeteneğine sahip olma
7. Karmaşık fikirleri kontrol altına alabilme
8. Değerlendirme yapabilme

Yararlanılan Kaynaklar

HAENSLEY, A. Patrica, and Cecil R. Reynolds. Creativity and Intelligence, Handbook of Creativity, Plenum Press, New York and London, 1989, ss. 111-145.

KIRIŞOĞLU, Olcay. Sanatta Eğitim (Görmek, Anlamak, Yaratmak), Eğitim Kitabevi, Ankara, 1991.

ROUQUETTE, Michel-Louis. Yaratıcılık, İkinci Basım, Çev: Işın Gürbüz, İletişim Yayınları, İstanbul, 1994.

SAN, İnci. Sanat ve Eğitim. Ankara: A.Ü.E.B. F. Yayınları. 1985.

YAVUZ (Yavuzer), Halide, S. Yaratıcılık, 3. Basım, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1996.

www.gizemlikapi.com

Mehmet OSMANOĞLU

CAN KIRIĞI

tebessüm ki yüzünde asılı bir güneşti
can kırığı kalbinde derindeydi yarası
babaydı ya gölgesi ulu çınara eşti
karanlığı yırtardı sevgisinin çırası

döküp de günahını hazırlayan huzura
sürmüştü merhemini Rabb'i altı senedir
bilir ve inanırdı zeval değildi ölüm
dönülmez bu yolculuk ebed sahibinedir

sarmalında firkatin yaralı güvercinler
kırılmış kanatları tam da orta yerinden
girdabına düşüp de ömür törpüsü derdin
salkım saçak tarumar her biri kederinden

kıyısız elem çölü yüzlerde seyredilen
ve kıvrılmış çizgiler bu hicrana tercüman
temmuz sıcağı vurur titreyen kirpiklere
hüzün bulutlarıyla perdelenir âsuman

basıp da sancısını bir kor gibi göğsüne
inancın kalesine sığınmakta yürekler
dualar ve niyazlar mühürleyip ardından
her yüreğin sahibi şimdi vuslatı bekler

bir nefes alıp verme bir göz açıp kapatma
tükenmez zannedilen bir hayatın özeti
hayal meyal geçiyor şimdi gözlerimizden
mazinin nisyan ile puslanmış silueti

boşluğa düştü birden uğultusu yaşamın
bir top hüznün yumağı boğazlarda düğümlü
haykırırdı yer ve gök lakin kimler duyardı
babalar ve çınarlar ve kainat ölümlü

Gülçin Yağmur AKBULUT

MUTLULUK İKSİRİ

İnce bir titizlenmeyle gözlerimi ovalayıp aktarın camına yapıştırılmış olan kâğıdı tekrar okudum. Yanılmıyordum. A4 kâğıdının üzerinde “mutluluk iksiri hazırlanır” yazıyordu. Bir ayağım ileri doğru giderken diğer ayağım beni geriye doğru çekti. Bu dünyanın kirini pasını temizlemeye hangi iksirin gücü yetebilirdi ki? Aklımın çeperlerine büyü bir toz serpilmiş gibiydi. Acıların devası gerçekten bu iksirde olabilir miydi?

Yaşadığım sürece bir türlü mutlu olmayı başaramamıştım. Bazen boyumu posumu beğenmemiştim bazen geçinmek için babamın bana gönderdiği parayı az bulmuştum. Kimi kez bir çiçeğin açışında kabahat görmüş kimi kez de gökkuşağının renklerini fazla alacalı bulmuştum. Kuşların cıvıltısını gürültü diye nitelendirmiş, oturduğum evin semtini sevmemişim. Sürekli bir baha-nem, biteviye bir mazeretim vardı. Mutsuzdum.

Saadetin giz kapısından girmeye karar verdiğimde yetmiş yaşlarında, aksakallı somurtkan bir beyle karşılaştım. Binbir çeşit mimikle dolu olan yüz ifadesi, yanlış yere adım attığım düşüncesini doğurdu. “Kelin ilacı olsa başına sürer.” Hüznün bütün desenleriyle yoğrulmuş olan bir çehrenin böyle bir iksiri kendinde denememesinin imkânsız olduğunu düşündüm. Para kazanmak amacıyla insanların duygularını sömürdükleri gün gibi ortadaydı.

Bir kez girmiş bulunuyordum aktara. Cama yapıştırdığı kâğıtta bahsedilen iksir hakkında bilgi edinmek istediğimi söyledim. Düşlerimi buğulu camlar ardında bırakmamam gerektiğini ifade etmeye çalıştı aktar. Ömrümüzün kefareti döktüğümüz gözyaşlarıyla ödeme-mizi, hayatın siyahtan başka renkleri de olduğunu anlattı bana. Sevinç salıncağında rüzgâra kafa tutabilmem için iksire ödeyeceğim miktarın bir önemi olmadığını belirtti. Küçük bir şişe için nerdeyse tam altın parası istiyordu.

Açıkçası pek inanmıyordum aktara. Belki de bambaşka bir şeydi bu karışım. Sağlığıma zarar verecek bitki türlerini içeriyordu. İksirin kendisi üzerinde tesiri olmadığını gözlemlediğimi kendisine aktardım. “Evladım bizde derler ki yaşın yetmiş işin bitmiş. Bu vakitten sonra benim için en büyük mutluluk sağlığım. O da yerinde çok şükür. Oysa sen daha yolun başındasın. Belli ki öğrencisin. Mesleğe atılacak, para kazanacaksın. Eşin ve çocukların olacak. Bunları yaşarken ne insanlarla karşılaşacak, hangi kötülüklerle yüzleşeceksin, kim bilir?” diyen aktar amca elindeki şişeyi bana doğru uzattı.

Eli askıda kalmıştı aktar amcanın. Bana bu iksirden fayda görmüş olan insanlardan örnek verip veremeyeceğini sordum. Bana onlarca örnek sıralamaya başladı. Ko-

cası tarafından yüzüne kezzap dökülen bir kadının iksir sayesinde güneşe yeniden kavuşmasını, sürekli intihar girişiminde bulunan akıl hastası bir gencin sararmış bir yapraktan yeşile dönüşünü anlattı.

Yarına kadar düşünceğimi söyledim. Olumlu veya olumsuz bir kararla ertesi gün aynı saatlerde aktara uğrama sözü verdim. Sağına, soluna, sokağına iyice bakarak yerini iyice tespit ettim aktar amcanın dükkânının. Tut ki iksiri almaya karar verdim, o kadar parayı nereden bulacağım ki? Eve geldiğimde ev arkadaşım Uras’a olanları anlattım. Her ikimiz de oturduğumuz pencerenin kenarında yarı şaşkın, yarı şüpheli bir sebatla göğün derinliklerine doğru daldık.

Uras’la üniversitedeki derslerimizin bitiş saati aynı zamana denk geliyordu. Yerleşkeden çıkıp doğruca aktarın dükkânına doğru yöneldik. Falan dükkânın yanı, falan sokak, filan yerin solu... Yoktu. Aktarın dükkânı yoktu. Bir anda silinip gitmişti sanki evrenin üzerinden. Aktarın yerinde ekmek fırını, mutluluk iksiri kâğıdının yerinde ise çırak aranıyor yazısı vardı. Şaşırmış olamazdım, tam da fırıncının yerindeydi aktar dükkânı. Emin olmak için defalarca gidip geldik aynı cadde üzerinde. Benim mutluluk iksirim kanatlanıp uçmuştu. Uras gözlerini ayırıp gözlerimin içine doğru alaycı bir bakış uzattı. Halüsinasyon gördüğümü iddia eden Uras’a her ne kadar kırılmış olsam da ortadaki tek gerçek, mutlu olmam için zihnimin bana yarattığı bir sığınak olduğuydu aktar dükkânının. Arzusu büyük olanın hayali de ağır ağır oluyormuş. Tıpkı kanatlanan mutluluk iksiri misali.

Mehmet Yaşar GENÇ

BAKARKEN GÖZLERİNE

duamdaki hüznler gülkurusu bakışlarından
hatıralar mahzenimdir, muamma katar gözlerin

süzülürken gözyaşlarım diriltmeye bozkırını
ellerim tutup uzaktan uzağa atar gözlerin

vaveylam duyulur ötelerden, mecnunca yürüyüşüm
gelgitler kıyılarımda, ömrümü yutar gözlerin

izler bırakırım ardımdan, meçhul bir gezgin gibi
ruhumu pazar pazar revadır der satar gözlerin

toprak anlar mı kıvılcımsız yangınlar gördüğümü
nice yalnızlıklarım biriktirip tartar gözlerin

yaralı yüreğime hangi derman çaredir ey yâr
anlarsın gidişimden ardım sıra batar gözlerin.

Hasan SONGÜR

TEVEKKÜL

Bize bu vatanın kapılarını açan Malazgirt Zaferi'ni iyi anlamak lazım. Yani tevekkülü yaşamak. Eğer tevekkülü soruyorsanız; saf bir hayatı, yani yalnızca Allah rızası için nasıl yaşayabilirim diye de soruyorsunuzdur. Tevekkülü soruyorsanız, bütün dünyaya adalet götürecek devlet nasıl kurulur diye de soruyorsunuz demektir. Anlatayım efendim.

Hayat korkularının temellendirdiği gerilimler, insanı ve toplumu büyük başarılarla götürebilir. Ancak bu korkunun canavarlaştırdığı nefis, bütün değerlere önünde diz çöktürür. Bugün Amerika'nın yaptığı budur.

Değerlerin diz çöktüğü dünyada artık insan insanın kurdudur. Ama yine de pratik zeka keskinleşir ve organizasyon dehası görülür. Bütün bunlar, tecrübelerle bilinen tedbirlere güvenilerek yaşanır. Ve hayat gittikçe hesabılaşır, mekanikleşir. Ruhi muhtevalar tecrübelerle kayıtlı tedbirlerin oyuncağı olur. Artık insan; gelişmesini tedbirlerine bağlamış, bir başka söyleyişle tedbirlerin mahkumu olmuş olur. Böylece insanlığımızın gayesi olan değerler, gayelerimize hükmetmeye başlar. Belki de asrımız insanların çoğu, dünya nimetlerine böylece köle oluyor ve hayatı bir mahkum gibi yaşıyor.

Tevekkülü soruyorsanız anlatayım. Tevekkül, hayatın kahramanca yaşanmasıdır. İyiden, güzelden, doğrudan yana hayat olaylarına, "bismillah" ile korkusuzca atılıştır.

Savaşta siperine çökmüş askerin silahı başında tevekkülü vardır. Alnına yapışacak kurşunda, adım yazılı olmalı, der. Adım yazılı ise beni nerede olsa bulur, diyen düşünür. "Bil ki senden yan çizen şey (kader) sana erişecek değildir. Sana erişecek şey, senden yan çizecek değildir." hükmünce savaşı. Bu idrak içindeki insan, yani tevekkül etmiş insan, hayatı kahramanca yaşar.

Yüksek değerleri gayeler istikametinde yaşamak gerekir. O zaman; hayatın sonsuz ihtimaller karmaşasından doğan kuşkularından, kaygılarından ve korkularından kurtulur insan.

Gerçek hürriyete bu kapıdan geçilir ve insan ancak o zaman hayatın efendisi olur. Hayatın efendisi olmak, hayat korkularını yenmekle gerçekleşir. Sonsuz ihtimallere karşı güvende olmakla olur. Bu olurlar ise mülkün sahibini bilmekle mümkündür. Tecrübeler yanılır, tedbirler işe yaramaz ama O mutlaktır, tekdir.

Hayatın efendisi olan insanın bireysel ve toplumsal başarıları mucizeye dönüşür. Tarihimiz bu mucize örnekleriyle doludur.

Tevekkül pasif bir bekleyiş değildir. Hamleci bir ruhla dünya korkularından arınıp hayatı yaşamaktır. Onu an-

cak bir ipile bir deve hikâyesi çerçevesinde idrak edebilen bugünkü kültürümüz utanç vericidir.

Tevekkül, atılganlık içindir. "Ey Muhammed, iş hakkında onlara danış, fakat karar verdin mi artık Allah'a güven." İnsanlara böyle buyurulmuştur.

Biz Türkler, has Müslüman olduğumuz çağlarda, tevekkülü derinliğine yaşamış bir milletiz. Malazgirt'te elli bin kişiyle Anadolu'nun kapılarını bu güçle açtık. Sultan Alparslan kararını vermişti ve artık arkasındakilere değil ilerisindekilere bakıyordu. Zafere inanıyordu ve en büyük dayanağı, sırtındaki beyaz giysilerin remzettği mana idi.

Tarihimiz bu tevekkülün destanıdır. Haçlı ordularına ve sonra Viyana'ya doğru dudaklarımızda hep aynı mukaddes türkü... Allah'tan büyük ister; büyük ordular içinde yürürdük. Büyük sırlarla yüklü velilerle yürürdük.

Kaptanı Derya Hayrettin Paşa, rüzgârın uygun bir yönden esmesi için dua etti. O gece bir rüya gördü. Ertesi gün bu rüyasını reislerine nakletti. Onlarla istişare ettikten sonra karar verdi. Sonrasında Prezevedeki Türk donanmasına şöyle emretti:

"Tevekkeltü Allah, niyeti gaza, kastı kafir, Bismillah."

Şimdi "bismillah" diyen eller, kılıç kabzalarını kavramıştır. Ve derya üzerindeki bu mahşerde İslam için dünyevi kaygılar bitmiş, kuşkular, korkular tükenmiştir. Güvertelerde sıra türkülerini yakanlar yahut ganimet paylaşanlar artık cümlesini Allah'ın takdirine bırakmışlardır. Geride kalan her şeye Allah vekildir. Artık endişenin sözü mü olur. Bu hüküm yüreklere bir kere sindikten sonra evlatlarının, eşlerin, sılanın, arkada bırakılanların kaygısı olmaz. Gazileri bütün varlığı ile yöneldiği tek şey vardır artık: niyeti gaza, kastı kafir. Bu noktadaki irade gücünün enerjinin pervasızlığın söze gelir yanı yoktur.

İbrahim için tedbir gerekmez. "Allah'a güvenenler için Allah kafidir." Nar bahçesi onun için nasıl olsa gül bahçesi olmak zorundadır. Ama devenin kuyruğunu tutarak yaşayan bizler için ipini bağlamak bile bize yetmeyebilir.

Tevekkül, O'nun buyruklarına olan inancın bir tezahür şeklidir ve her an tevekkülün mertebesince tedbire tevessül etmek zorundadır.

Bir de tevekkülü pekiştirmek için alınan tedbirler vardır. Tarık Bin Ziyat Endülüs'e giderken bunu en kahramanca yapmıştır: Bütün gemileri yakarak.

Haşim KALENDER

BU ZAMANDA

Dilindeki çöreklenmiş yılanı
Tatlı diye yutturacak yutarsan
Başköşeye konuk etmiş yalanı
Gerçek diye tattıracak tadarsan

Ucuz vermiş haysiyeti bitirmiş
Fırsat varsa helal haram götürmüş
Yamacına bülbül diye getirmiş
Kargalarla öttürecek ötersen

Sindiremez doğruları demeni
Amansızlar ne bilecek âmânı
Bayramlarda çok görüyor yemeni
Oruç diye tutturacak tutarsan

Medeniyet biliyor tek dişini
Bilen kaptan bu devirde işini
Taşı verir dindaşının başını
Gösteriyor attıracak atarsan

Oturmuşum düşünürüm divana
İdam eder verse yüce divane
Sağ da oyun sol da oyun divane
Kardeşine çattıracak çatarsan

Çalışan aç lüks yaşıyor avare
Tok gezenler saldırıyor zavara
Domuzları kuzu diye davara
Zorluyorlar kattıracak katarsan

Adam kaynar bakıyorum diri yok
Hesabında her şeyi var biri yok
Şahsiyetin önemi yok yeri yok
Kendi gibi sattıracak satarsan

Kalender'im ağlıyorken o gülsün
Acil gerek insan ıslah edilsin
Söz senettir sözü bilmez ne bilsin
Çamur hazır yatıracak yatarsan.

Ercan SAĞLAM

MÜKREMİN

bu kirli kötü adamların bir inadı var mükremin
dikenli teller yırtıyor ağzını ayaklarını gözlerini
biraz fazla uzağa bakınca şüpheli mevsimlerin
yakınlarında kuşlar dans edip günah çıkarıyorlar

senin günahını çıkardılar mı hiç zorla mükremin
bilimsel olarak yani mümkün mü günah çıkarmak
göğe kaldırdılar mı seni de bakışların gömülürken
yanı başında şeytan karıştıran koca koca adamlar

hadi al bu nakaratı öpüp başına koy mükremin
bir daha bölünen ekmekle hatırlanmayacaksın
tedirginliğini köşe başını tutan metafizik abiler
kefenleyip kahverengi bir bulantıya yatıracaklar
bilinçli bir körlük yayılacak evrene bakışlarından

oturuşlarından belli senin bu adamlarla işin yok
onlar şehri karıştırıyor seni bulup karartacaklar
seni yüz yerinden söküp çıkaracaklar mükremin
önce haberlerde seyredeceğiz kaldırırmda bavul
yanında izmarit kibrit kutusu yırtılmış ayakkabılar
yaşadıklarınsa masal tadında anlatılacak ahlalara

ya senin hiç günahına dokundular mı mükremin
tuzu kuru bürokratlarca resmi hizmete mahsus
tedbiri elden bıraktın mı hiç öylesine yarım ağz
radyodan kucak dolusu sevgiler sundular mı sana
bakıldı mı hiç şekerin var mı yoksa kanser misin

BİR DAHA MÜKREMİN

mükremin, hani seni mezarlara giderken tutan yağmur
-var ya- yemin ediyorum bak hâlâ bacaklarım titriyor
tepiniyor üzerimde yeryüzünün bütün ölümcül tanrıları
bir daha çıkar mıyım karşısına bombaların, kuş seslerinin
çan eğrisiymiş tanrı parçacığımı artık umrunda değil
hık deyince burnumuzdan düşüyor işte girdiğimiz kentler
faili açıkça bilinen ölümler damlıyor kapkara bulutlardan
ya seni çarmıha giderken tutan yağmur beni de tuttuysa

seni bırakıp beni tuttuysa, çocukluğumun ahşap odalarına
nal sesine, barut kokusuna, yamalı bacaklara tuttuysa
mükremin! gördüm de birşey demedim sana Allah var
her yokuşun bir inişi yok artık kabul et ırmaklara bak
işte ben avcumu kocaman açarak körkütük bakıyorum
ve ağzımdan dişler dökülüyor binlerce ölü çocuk düşleri
gidip kar topluyorum hendek kazıyorum taş taşıyorum
sen hiç kar taşıdın mı bir çocuk kumları avuçluyorken
kar, öç alma şeklidir Allah'ın, kararlı oluşudur sana karşı
mükremin, kaç kere yalvardım sana dilimde hep tüy bitti

mükremin, şu inadı bırak artık tutunacak bir dalın yok
benim de yok biliyorum ama bu yağmur neden tıkırtılı
sen yaşadıkça ben yoruluyorum ve şakaklarım zonkluyor
bırakıp gitmesem, kirli bir dudakla öpülüyor ağzı kuşların
gitsem, boynumda taşıdığım dünyanın bütün çocukları
yüzüme kan bulaştırıyor, yüzüm bütün kötülüklerin anası
yaşamak da bulanıyor mükremin, silahında mermi var mı

Hüseyin Burak US

YILDIZLI BEKİR

bekir dedimse bizim bekir yanlış anlaşılmasın
yıldız sayar yorulur çok çekti
çocuklar ısınır soluğundan döner bir bakarsın
ha ebubekir ha bostan ve gülistan

gözlüğünü kalkan gibi kullanır kalabalığa
türkü zanneder bunu şu bizim muhalefet
yoğun istek üzere tarak kırar saçında
kahrolsun bazı şeyler bir zahmet

yedi hilal ışıma yedi kara gözler
ağulu aşı bal eder bir gülüşüne
biletli müminlere iki kere iyi günler
siz söyleyin bu endam sığar mı bu gurbete

yağmurları deniyor gazze şeridinde
yoruldum diyor elleri kurulamaktan
bir filistin alıp başını gidiyor ötelere
göremiyor ahvalindeki uzun kalabalıktan

bak hilaller azalıyor uhud'da tur'da
nem aldı ümmet boy vermiyor artık
tebessümler hala sadakadan sayılsa da
orta doğudan anadolu'ya her şey yazı tura

yürürken ayaklarında yerli bir sarmaşık
bu dahi çiçektir, uçurumu konuşalım
ömür ganimet gibi tüm kapılar açık
olmadı ahvalimize taksit yaptıralım

kan-at-lı bir türkü söyle bekir
bu çağdan başka ne istenir

Emre KOÇ

AKSA'DA UMUT VAR**Hasan, Urve ve Eyhem'e minnetle...*

avurtlarında kararsız düşler var
karanlıktan ifrit devşiriyorsun
mütebessim ve nazenin emelin
gergin; rüzgara karşı duruşun
duruyorsun.

hiçbir şeyden haberin yok, umudun var
ahir ömründe ilk defa sokağa çıkıyorsun
sokak sessiz, gün yağız, erik dalında
bir elinde seksen bir, diğerinde on sekiz
henüz toplama çıkarma yok hesabında

aniden yağmur yağsa, yağsa keşke
en güzel şekerimi sunak yapar veririm
tek isteğin çamura dokunmak
iki gölet arasında kanal açıyorsun
iki gönül arasında, bilmediğin

ayakların bastı mı yere
uçsuz bucaksız yürü yürüyebildiğin
tozun uçuşunda tanıdık bir koku var
tütün tarlasında tortulu yüreğin
onu ateşten, beni topraktan
yaratıyorsun.

ne damarı bilirsin ne de akan kanı
nabız yüz otuz durunca
yazgında mühür var.
al sana alev topu yaklaşana
nasıl desem baba bir başkadır
ana bambaşka kollarını açınca
koşuyorsun.

kabe'nin yanında edhem'e imtihan,
caminin yanında ibrahim'e emanetsin.
ismini erendiz yükselişinde vermişler
ruhunu, kulağına ezan okununca almışsın
ondandır ismail'e aşinalığın,
inşallah
beni de sabredenlerden bulacaksın.

aksa'nın kanatları altında
bir sabah namazı çıkışı
hasan, urve ve eyhemle buluşacağız.
bütün kapıları teker teker çalıp
fiiyyttt ıskılıkla
bütün çocukları toplayacağız.
bütün sokaklar dolana kadar
beytü'l-makdis'ten esen rüzgarın
getirdiği balçık kokusu
batı şeria duvarı'nı yıkana kadar
dilsiz dünyanın gözünün içine bakıp
susacağız.
hep birlikte.
artık iki gölet birbirine akacak,
iki gönül arasında, bildiğin...

dünyanın bütün çocukları
toprağın kokusunu içre çekip
bütün zincirleri kıracak.

İbrahim BİRGÜL

ÜMİT TERENNÜMLERİ

Kahramanmaraş'ın alışkın olmadığım engebeli yollarında geziyorum. Bütün değişimlere inat kendini koruyabilen bu kente alışabilmenin zorluğu içindeyim. Daha önceleri hiç görmediğim ağaçların altından misafir gibi geçiyorum. Rüzgârın esintisi ile kendini belli eden bir yaprak geçip gidiyor önümden gülümseyerek.

Müstakil evlerin sıcaklığından uzaklaşıp onca kalabalığa karışmama rağmen, beni duymayan insanların arasından şehirlerin betonlarında sesim yankılanıyor. Ama bu ses kalbimin sesi olmalı. Bu ses karanlıklarımı aydınlığa çıkarır mı acaba? Aslında karanlıklardan korkmuyorum. Daha doğrusu bu kente geldiğimden beri korkmaya başladım. Herhalde bu kent beni de kalabalıklardan biri yaptı. Ben de başkalarının kalabalığı oldum. Ama ben içimde bir tutsağı taşıyorum sanki. Sanki bir tutsağın müsebbibi de bendim. Peki, bu tutsak ne zaman kurtulurdu? Ne yaparsam kalbimin parmaklıklarına hapsolmuş bu tutsak özgürlüğüne kavuşurdu? Hiç kimseyle konuşamamanın veya konuşmaya cesaret edememenin acizliği içinde yürüyorum. Susturamadığım kalbimin dilime düğüm olması ne garip oysa. Bir o kadar zor ve yorucu. Belki birazdan şehir parkına gider otururum. Zor günleri karşıma alıp onunla sohbet edebilirim:

Ev arkadaşımınla anlaşılmadığımdan olsa gerek veya birbirimizden hoşlanmadığımızdan mı bilmiyorum hep yalnız çıkardım dışarıya. Zaten aynı anda çıksak o bir kaldırımdan giderdi ben diğer kaldırımdan giderdim. Yine de kimseye kötü niyet beslemediğimden onun hakkını kötü düşüncem olmazdı. Annemin bütün bunlara bizim için katlandığını biliyorum. Ne kadar belli etmese de bunu hissedebiliyorum. Aynı evde abimin arkadaşları ile beraber kalıyorduk. Annem hem bize hem de onlara anne idi. Salonumuzda bir masanın üzerinde kitaplar ve ilim, kültür ve edebiyat dergileri olurdu. Çay saatinde açar okurduk. Ağabeyim Kahramanmaraş'ta kitap fuarına sergi açtığı için evde her türden kitaplarımız vardı.

Bunun yanında yöresel hediyelik ürünler de eksik olmazdı. Ağabeyim kentin yürüyen kitapçısıydı sanki. Herkes kitap siparişini abime yaptırırdı.

Konya'dan gelen kitaplar öğrencilerin elleri arasında değer bulurdu. Bütün bu güzellikleri yaşarken içimde bir sancı eksik olmazdı. Sıkça yağan yağmurların altında sanki her gün içimde birileri ölürdü ama gömülen başkaları olurdu. Bütün bunlara rağmen kursağımda beyaz bir sabahın ukdesi kalıyordu sanki. Zaman zaman kendimi harap olmuş bir değirmen gibi hissedirdim. Tavanına baykuşlar yuva yapmış eski bir değirmen... Çocukluğumda çarşıya giderken sağlık ocağının karşısında vardı böyle bir değirmen. İçerisinde kuşlar ve baykuşlar olurdu.

Her gittiğimde içine girer, gizemli bu yeri biraz gezer sonra çıkardım. Bunu niye yapardım bilmezdim. Kendimi biraz bu değirmene benzetirim. Belki kalbi viran olmuş bir kuş gibi ümitlerden bihaber yaşayıp gidiyorum. Sanki ellerim boşlukları tutuyor gibiydi. Gölgem benden kaçıyor gibi oluyordu.

Güneş Ahır Dağı'nın tepesinden tebessüm ederken, Bertiz yolları aklım kadar kıvrımlı ve karmakarışıktı. Köyden kente gelen insanların telaşı bitmek bilmezdi. Köy otobüsleri insanların telaşından daha yorgundu. Kent, patikalı yolların uzantısında ve dağların zirvesinden küçülüp giderdi. Şehir küçülürdü gözümde, yaşamak büyürdü insanlara baktıkça... Yaşamak, hecelemesi zor bir kelimeydi sanki dilimde. Her harfine nakşedilmiş hayatlar vardı. Yüzlerinden yorgunluk akan bu insanlar için yaşamak ne kadar zor okunurdu. Otobüs her köye uğradığında bir yaşam inerti.

Yarı çıplak halleriyle çocuklar, babalarını şehir dönüşü sevinçle karşılardı. Mutluluk, iki kolun arasına sığmazdı. Bütün ihtişamı ile Ahır Dağı, çocukların mutluluğu yanında küçülüp kalırdı. Güneş, yavaş yavaş kaybolup giderdi uzaklardan.

Mustafa IŞIK

SÖZE VE ÖZE DAİR

Tavır, tutum ve davranışlarımız yaşamımızda itibarımızın güvencesi ve göstergesidir. Söz ve davranışlarımızın mürekkebidir özümüz.

Hayatın günlük akışı içerisinde beyhude kavgalarının anlamı yoktur. Unutulmamalıdır ki çocuk kavgası gibidir hayatın telaşesi, anlamsız ve saçma; uğruna uğraş verilen çamurdan oyuncak, taştan ev... akşam olunca yıkılıp giden. Bilinmesi gereken, hepimizin aslında tek bir kişi olduğumuz hakikatine kalbimizi ve gönlümüzü alıştırmamız gerektiğidir. Aydınlığa pervane birer kelebek olmak varken ne diye karanlığa kanat çırpmağa yoruluruz. Benlikten geçip bir olmayı başardığımız zaman hayat bizim için daha bir anlam kazanacaktır.

Dilleri, renkleri ayrı olsa da yürek suskunluğumuz birdir halbuki. Hepimiz dil burcu'ndan bağılız birbirimize. Birbirimizin kıymetini bilmek için kendi kıymetimizi bilmemiz ve yaşadığımız an/ı/ları anlamlandırma-mız gerekir. An'lar yaşantımızda önemli bir yer tutsa da biliriz ki ömür denilen olgu, an'lık süreç değil, an'ların birbirini takip ettiği, birbirini tamamladığı bütündür.

Vücut dili, davranış dili ve kelam dili kararlı, istikrarlı bir duruşa sahip olmalıdır ki insan, günlük hayatta söz ve davranışı aynı heybede biriktirip yüreğini gülistan kılabilsin. Eşrefi mahlûkat yaratılmasının gereğini yerine getirebilsin. Farklılıklar içerisinde bir olmayı başarabilsin.

Hatasız dost arayan dostsuz kalır, der koca Mevlana. İnsanoğlu yokuşlarda daha iyi anlar insanlığını, kulluğunu, acizliğini, cürmünü. Dağlarla boy ölçme hevesinde olanın da aslında dağ eteğinde sadece bir çakıl taşı olduğunu, eksiğini dostunda giderme yoluna giderse olgunlaşacağını ve farklılıklarımızın zenginliğimiz olduğunu. Kişi için en huzurlu sığınak ruhudur aslında. Ruhuyla bedenini barıştıran insan dünyaya gönderilme sebebine de uygun hareket etmiş olur. İnancı sağlam olan, neyi istediğini ve ne yapması gerektiğini bilen insan günlük hayatın hengâmesi içerisinde mutmain olmayı başarır.

Unutulmaması gereken husus şudur ki, Yüce Yaradan kuldan saydığına daha çetin kılar imtihanını, dağın eteğinde bir çakıl taşı olarak ayakta ayağa dolanıp durur. Asıl öz, yokuş çıkarken akan terdir. Azim, karar ve istikrar; tavır, tutum ve davranış vaktinde söz de, öz de birleşebilmişse, an'ın hakkı verilmişse o vakit kul olmanın gereği yerine getirilmiş demektir.

Rüzgârın sürüklediği bulut misali olmak da vardır bu yolculukta, ah kemendiyle çepeçevre kuşatılmak da... Yele yakalanmış dal gibi, dalgaya tutulmuş sandal gibi, hazan kırıgını yaprak gibi savruluşu çok olur insanoğlunun. Ama ne olursa olsun bir gün, son anın ötesine varılır. Bulut giyer tennureyi, cezbeye durur. Kement gevşer, dalga secdeye, sandal kıyıya varır, güvercine ayak olur dal.

“Bu da geçti ya Hû” cümlesi cennetten hediye bir kelam gibi yüreğe esenlik katar.

Bir gönlün huzur ve selameti nasıl sözle özün uyumuna paralelse, toplumsal yaşamın sınırları içerisinde bireyin şahsi ve içtimai görev ve sorumlulukları da bütünün birer parçası olarak uyum içerisinde olmak zorundadır. Bu da insanın kendisini ve içinde yaşadığı toplumun kural ve kaidelerini tanımasıyla mümkündür. Öz'üne hoşça bakan bu güzel bakışla çevresinde olup biten her şeyi de hoş görür. Sevmekten de seilmekten de korkmamalıdır insanoğlu. Duygularını dile getirmekten çekinmemelidir, gerçeği söylemekten geri durmamalıdır. Kendisine değer vermekle, Yaradan'dan ötürü yaratılanı sevmekle mümkün olacaktır bu hâl.

Bu gözle âlemi seyeran eden; dalgınlık, şaşkınlık arası bir ruh halinden kurtulup eşrefi mahlûkat gerçeğinin muhatabı olmuş olur.

Hoşça bak zâtına kim zübde-i âlemsin sen / Merdüm-i dîde-i ekvân olan âdemsin sen.

Necati DEMİR

HAYATI OKUYAMADIM

kendimi bildiğim günden beri yarım asrı devirmişim
aylaklık zamanlarım da olmuştur kuşkusuz
ilkokula başlamamla doktorayı bitirmem arasında
kırk iki yıl geçmiş anlam katmak için hayatıma
hayatı anlamadan anlam katılmıyormuş hayata
ilk, orta ve lisede okuduğum on bir yıllık müfredatı
fakültede okuduğum felsefi kültür kat kat geçse de
hatta üniversitede geçirdiğim yirmi beş akademik yıl da
bana kendini açmış değil hâlâ her nedense.

1.

hayatı okumaya kırk beşimden sonra başladım
kitap okumaya benzemiyor hayatı okumak
karakterleri, sıralı değil hayat alfabesinin
iri, bold, italik ya da times roman değil
ancak aranarak bulunabilmekteler
çok renkli bir zemin içinde okunaksız ve silik
renk körlüğü testlerine benziyor biraz da
toplumsal ilişkilerin ayrıntılarında gizlenmiştir
sanırım hayat alfabesinin karakterleri
yıllardan beri bu alfabeyi çözmekle meşgulüm
çok dikkat istiyorasında ama aklım dağınık
keskin bir görüş istiyor, gözlerim yorgun
çok bilinmeyenli denklem çözümleri gerekiyor
lakin zihnim hayli grift ve karmakarışık
azim bir mukavemet istiyor, bende zindelik yok
cesaret istiyor, bir ceylan kadar ürkeğim
irade istiyor, karşıt ikilemler beni bırakmıyor
kararlılık ve özveri istiyor, derbederlik her yanıma sarmış
açık fikirlilik istiyor, kendimi bile tanımış değilim
aydınlık bir ortam istiyor, kesif bir sis içindeyim,
uyanıklık istiyor ayakta uyukluyorum.

2.

ukbayı, maverayı okudum bari
hayatı okuyamadımsa da diyemeyeceğim.
çünkü ham hayalden ibarettir
hayatı okuyamayanın ukbayı okuması
dünya ahiretin tarlası, hayat ötenin pazarıdır.
burada bir şeyler edinememişsek
orada da yoksul kalacağız demek

3.

hayatı okuyamadım, yönümü bulamadım
 yarar değerlerin üstün değerlerin yerini alıp
 ilahi metafizik piramidini tersyüz ettiğini
 anlayamadım hayatın hakiki dengesini
 kalbin kanaatini, dilin yansıtmadığını çözemedim
 kavrayamadım, masum görünümlü kinli yüreklerin
 tebessümlerle de kendilerini ifade ettiğini
 çözemedim alkışların kalbin kınamalarına denk olduğunu
 öğrenemedim takdirlerin içten kötülüklerle özdeş olduğunu
 sezemedim arka çıkmaların bazen yaman çelmeler olduğunu
 bilemedim, anımsanmaların unutturulmak için yapıldığını
 öngöremedim kariyer verişlerin saf inançların bulandırılma
 ve aleni haksızlıklara katlanma ödülleri olduğunu.

4.

‘olan’la ‘olması gereken’in özdeşliği sanısıyla hayatı okuyamadım
 yokluk’un karşısı olduğunu inanmıştım, dünyada varlığın
 kani olmuşum varlığın, beş duyu ile ihata ettiğim şeyler olduğuna,
 oysaki varlığın alanını daraltmış bu tutum
 fenomeni algılayan duyumlarıma itimadım kadar
 noumeni kavrayan aklıma itimat edememişim
 görünen nesneye değer vererek, kavranan değerleri
 es geçip yıllarca, olgu dünyasında onursuz kazancı kâr,
 değer dünyasında onurlu kazancı zarar bilenleri farkedemedim.
 ahde vefaya senet bilmişim tutulmayan, verilmiş sözleri

hayatı okumaya başladım

1

kırkbeşimden sonra başladım hayatı anlamaya
 kirin, pasın temiz çarşıfta daha net görüldüğünü
 anladım bilginin belli bir kesimin tekeli olmaktan çıktığını
 tabii unsurların birbirinden bağımsız, kopuk olmadığını
 anladım toplumsal olay ve olguların genel bir yasaya bağlı olduğunu
 veasıl sorun olanın, sorun olarak konulandan farklı olduğunu,
 anladım olay ve olguların nedenlerini bilen bilginlerle
 nedenlerin nedenini bilen bilgelerin ayrıştırılması gerektiğini
 kavradım sorunun bir çözüm yolunun bulunması gerektiğini
 anladım görünen yüzün görünmeyen özden daha ehem olduğunu.

2.

insanım ama, yeni yeni öğrenmeye başladım türdeşimin neliğini
 öğrendim ‘insan’ın suretinden çok sîretiyle öne çıktığını
 anladım insanın bir başka insanı sevmesinin, hazzetmesinin
 maalesef, aynı fikre, inanca mensubiyetinden gelmediğini
 kavradım ruhların birbirini hazzetmesinden olduğunu.
 kavradım hakikati, tanrı’nın zihinlere kırıntı halinde dağıttığını.
 öğrendim hakikati elde etmenin kısmen de olsa
 türdeşlerimizle fikri teatillerle mümkün olduğunu.

Filiz Kalkışım ÇOLAK

DAĞLARDA BEBEK ÇIĞLIKLARI

sığ denizin üstünde tütün istifi gibi iltica güvercinler
sağa sola yalpalayan bir motor
kapkara yarınlara açılan ölüm ummanı
çaresiz bakışlarda üşüyen insanlığın namı

ah göğsümdeki ağrı
limelenen canda tırmıkları henüz zardan çırpınışların

ruhumda yankılanan çığlık
kılçığımda iki büküm hali çaresizliğin ah
ölüm beyazı suskuların
seher yeliyle düşen kanadı

kuşlar böyle mi ölürdü
göğse vura vura mı
nefesi yırtta yırtta mı

yanıyor avuçlarda gün
düşüyor maviye is

serçe yüklü dalgalar geliyor sessizce bekleyen kıyılarıminin kucığına
pürhun içimin kesilen pıhtısı
doğranan sancılarıminin kaskatı kahrı

ahakdeniz turkuazları kadar efkarıminin doğmamış fecri
başımdeki çaput kirpiğimdeki sızı
"hiç çocuklar ölür müydü"
ah bu vahşet bu katliam
minicik eller solan benizler

sefaletin kusmuğu sömürgeçlerin dimağında salya
köpürmüş nefislerinde kuduz iniltilerin doyumsuzluğu

mavzerler parçasın bu bedeni
yağmasın yağmur öpmesin alnından yerin ne çıkar
ney'ler ölü doğuruyor ölü kefenliyor denizler
kaburgalarımda kırıkları henüz suyunda ceninlerin
köprücüğümde karıncaların susuzluğu
yalpalayan göçlerin ciğerlerimden yükselen dumanı
geçişlerinde siren sessizliğinin göğü alaşağı eden vebali

güvercinlerin kanatlarından yüreğime kan sızıyor
ağlıyor utanç
hiç dinmeyen sesleri bebeklerin
beni mülteci bir kefene sarıp ta diplere çekiyor

Selim ERDOĞAN

NEVBAHARI BEKLERKEN

Hüzün çöker bahçeme bir dem de hazan gelir
İçimi ezen gelir derdimi yazan gelir

Dumana gark olur gök, kor kor yanar hanüman
Su serpmez kimse lakin her an bir suzan gelir

Solar lale, zambak, gül, kurur göller, dereler
Kararan ufka bakan akla suizan gelir

Hep insanlık aranır insan yaşayan yerde
Ne fikreder bir dimağ ne de bir izan gelir

Hasım tasallut eder vurur yerden ve gökten
Zulümden kaçan gelir çeperden sızan gelir

Güneş garpta batsa da umut yanar sinede
Kara gün çekilince ortaya mizan gelir

Selim olma hiç bedbin maverada pür nur var
Zalim ne tuzak kursa onu bir bozan gelir

Zekeriya ÇAKABEY

TEKİR'DE

Kar yağınca yağmur olur, boran olur Tekir'de
Çığ düşünce yol kapanır, duran olur Tekir'de
Dört bir yandan yolcuları soran olur Tekir'de
Masalarda uyuklamak, yaman olur Tekir'de

Topraklar karla beslenir, çiğdem fırlar yerinden
Sümbül çıkar, beze çıkar, kekik çıkar derinden
Keş dağında figan edip kar ağlar kederinden
Yeşil Gözü mavi yapan bir can olur Tekir'de

Buhadar'da balık oynar kayanın arasından
En soğuk Arkıt çıktı, dünya sıralamasından
Çağlayanlar ses verirken Döngel'in Mağarası'ndan,
Düğün gibi bayram gibi bir an olur Tekir'de.

Yavuz DİNÇ

SON GÜZDEN KALAN AĞITLAR

acılar çökerdi bu güz günlerinin gönlüne
 ayaz kokuları sinerken toprağın üzerine
 hazan yeli değen yapraklardüşerdi
 taş sütunların üzerinde uçuşur kuş misali
 payına susmak düşen yazılı vakitlerde
 sakın kaybolma mazinin derinliklerinde
 şimdi bir truva atı gibi sinende bekler
 bak selâlar yükselen havada bin bir kahır
 yankılanırken ağıtları şehrin caddelerinde
 acılar çökerdi bu güz günlerinin gönlüne

boşuna arama bu hazan vaktinde diriltten ilaçları
 yalnız hüznün mü saçar yüzümüze güz otları
 yoldan akıp giden kuzuların sessizliğini
 ağıtlar ve köpeklerin sesleri delerdi
 oysa biz kalbimizde bir tohum gibi taşırdık ölümü
 gün gün büyütürken içimizdeki o hüznü
 gözyaşlarıyla yıkayıp sarıp sarmalayan
 öksüzbir çocuğu andırır musalla taşında yatan
 bilen var mıydı acaba kim yıkardı o ruhları
 boşuna arama bu hazan vaktinde diriltten ilaçları

işte böyleydi insanı yapayalnız koyan zaman
 bütün yükleri üzerinden arındırılmış şurada yatan
 bir ses kulaklara tıkaç olmuş kelimelere aşına
 üryan kalan bedenler politik merasimler arasında
 saklanalım hiç olmazsa açık giden o gözlerinde
 bak seni omuzlayan insanlar döner geriye
 songüz günlerinden düşerken gözlerindeki ışık
 geceler boyu derinleşir yokluğundaki boşluk
 kim kaldı ki içimizdeki ürperten sessizliği duymayan
 işte böyleydi insanı yapayalnız koyan zaman

Ayşe ARSLAN

GÖLGE

yalnızlığımı katık eyledim düşlerime
bir gece bir gündüz ömür dediğin
verilen nefes adedince düştüm peşine
uyku tutmaz geceleri
geçmiş gelecek yakamda
açılmaz gözlerim sabahları
dünyanın yalan yükleri binmiş göz kapaklarıma
tadı yok anmayınca
huzur yok dile dökmeyince
kaskatı bir buz insanoğlu
çözülmez ki güneş yüreğine değmeyince
hem yakar hem ısıtır güneş
ahir zaman gibi
sadıktır gül sevene
sadık değilsen
seni acıtır dikenleri

demirden teller
gümüş rengi gökyüzü
ve güneş batarken son kızılığı düşer
tellerde dizili serçelerin yüzlerine
ve gerçek orda
dizilir gölgeler arka arkaya
gölge elle tutulmaz
gölge yakalanmaz
ya dünya
ya biz etten kemikten insanoğlu
hep gölgeyiz gölge
fani dünyadan ebediyete yansıyan
bir parça umut
bir iki damla suyuz
bugün var yarın yokuz
dertmiş, malmış, mülkmüş nerde
can tenden gidince
koca bir hiç ve koca bir varlık
durur yüreklerimizde.

Heybet AKDOĞAN

MAĞLUBU OLDUĞUM TOPRAĞA SIZIYORUM

yitik ömürler bırakıyorum
geçip gidiyorum ıssız şehirlerden
uzak yolların yorgunluğuyla
tükendi desem adresler
kim alır beni eşiğine

yeryüzünün misafirlerinden
gürültüler uğulduyor kulaklarımda
rüzgâr yönünü unutuyor
yağmur mevsimini
sabahıma serilen serap
bozgunlara bırakıyor beni
gün ikindi vakti
yaşamak denilen nicedir bu yalnızlıkla
akşama varmadan
ölesiye doyuyorum
kirlenilmiş dünyanın katran kalabalığına
hiçbir nehre akmamış suların arınmışlığıyla
geçmişimden soyunarak
mağlubu olduğum toprağa sızıyorum
bir tohumla
bir avuç suyla
hasretim ufalıyor taşı
gözyaşlarım eritiyor
erimez denilen dağlarını karını

varılması yeniden dönüş
uzak yolculukların diliyle
yeni bir adrese varıyorum
irem elinden
yakına kapı aralamış bir işaret
tükenmiş dediğim yerden
ışıldıyor ruhumun karanlık eşiğine

BİR TUTAM HUZUR

Recep Şen

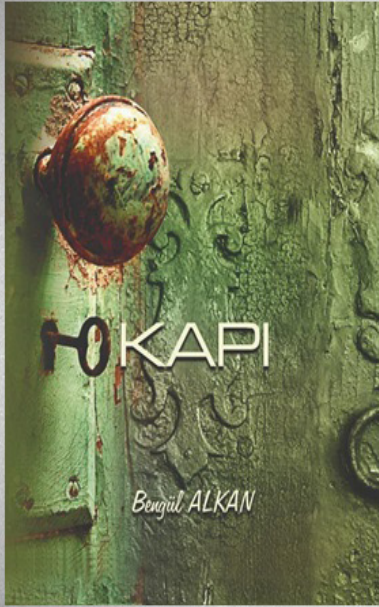
BİR TUTAM HUZUR

Sözü kıymetli kılan şey, onun gönül diliyle var olan bağlantısıdır.
Bizi etkileyen, bizi sarsan, ruhumuza işleyen sözler, gönül diliyle
bağlantılı olan güzel sözlerdir.

Onun için sözün gücüne inanırız, onun için tatlı dil
yılanı deliğinden çıkarır, deriz.

Kalpten kalbe giden bir yoldur bu, gönül yolu...

Bu yolda yolcu olabilenlere ne mutlu!

Recep ŞEN**KAPI /Öykü**

'Amacım Türk Edebiyatının usta kalemlerinin
arasında yer almaktır.

Yazmaktan asla vazgeçmemek hep yazmak...

Edebiyatımızda büyük bir boşluğu öykücülük anlamında
dolduracağıma inancım tamdır'

Bengül ALKAN**YANMAK BANA DÜŞER**

Cehennem çukuruna batırılmış bu kentte

Şiir

Dayanamıyorum bu esarete

Yüreğimin tellerini kopart

Kopart acıya bağlanan damarlarımı

Hayat damarlarımı kopart

Ey hayat!

İsmail OKUTAN

ismail okutan
yanmak bana düşer

| şiir

bengül

SÖZE DÖNÜŞEN ADAMLAR

Sezai Karakoç'un aziz hatırasına...

yüreği avuçlarında bir adam çıktı şiiirden
şehrin kapılarında unutulmuş düşleri bile uyandırmadan
sessizce
sözün sahibine yöneldi kalbi
yedi uyurların
yedi güzel adamın hatırına

yokladı yüreğini ve sordu
bu adamlar dev midir
ki
ölümün kardeşi olan uykunun kollarından
bir kelebek hafifliğinde döndüler
ıssız bıraktıkları şehre
gülümsediklerinde
yağmur duasına çıksaydık dostlar,
ürperdiğinde kalemin gölgesinde soluklanan bir nefes
bulutlar yarılr, gökler açardı

girdiler şehre
durgun suları bulandırmadan
sözün yedi kapısından girer gibi.
nokta nokta aydınlandı gecenin kalbi
kelam karanlığa gülümsediği zaman

bu adamlar
yürelerini avuçlarında taşıyan,
şehri uyandırmak için kelimeleri kanatlandıran adamlardı
heybelerinde iyileştiren sözleri vardı
şehri zamana yakın kendilerine uzak bulunca
sözler yağmur duası gibi avuçlarına dolunca
ölüm bir müjde olup bedenlerini sardı.

Akif DUT